

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felölös szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Méltóságos Hunfalvy Pál Luther társasági elnök úrnak gyűlést megnyitó beszéde. — Észrevételek a „Zsinati előmunkálatok“-ra. (Holles Dani.) — Tünődések házasság-jogunk mezején. (Idb. Szehtlo János.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Méltóságos Hunfalvy Pál Luther társasági elnök úrnak gyűlést megnyitó beszéde.

Tisztelt közgyűlés!

Üdvözlöm a Luther-társaság 4-dik közgyűlésére megjelent teljes című tagokat egyenkint és mindnyájokat egyetemben, s kérem, méltóztassék meghallgatni az évi munkálkodásról való jelentést; azután megtenni a társaság ügyét előmozdító s egyébként is szükséges határozatokat; végre, lejárván a társaság tisztségének mandátuma, méltóztassék választás útján új tiszteteket kinevezni.

Tisztelt uraim! a merre szemünket vetjük a művelt világban, sürgést-forgást, szorgalmat, iparkodást látunk minden tekintetben. A mit réges-régen a korinthusi követ a lakedaemoniak gyűlésen az athéneikről mondott, hogy úgy látszik, csak arra termettek, hogy se maguk ne nyugodjanak soha, se másokat nyugodni ne hagyjanak: azt nemcsak az éjszaki amerikaiakról, hanem Európának minden művelt nemzetéről el lehet mondani. Az európai művelt nemzetekhez pedig mi is tartozunk, sőt kell, hogy hozzájuk tartozzunk. Abban az általános sürgésben forgásban, fájdalom, nem mind üdvös, van benne megdöbbentő veszedelmes is. Azonban az ellen nem tétlenség szerzi meg az orvosságot, hanem egyes-egyedül helyes irányú és célú más iparkodás.

Hazánkban is van sürgés-forgás, szorgalom minden tekintetben: ámde van olyan is, pedig igen hatalmas, mely reánk, magyarországi protestánsokra nézve koránt sem üdvös. Azért nem szabad azt a szemrehányást megérdemelnünk, melyet amaz korinthusi követ a lakedomaniakra vetett, hogy elbizakodásukban télenek, annál fogva vesztesek.

Tisztelt közgyűlés! az elbizakodott tétlenség ép oly nyavalya a társadalmi versenyben, mint a tunya

félreállítás; még a megállapodás sem egyéb hátraesésnél; a kis tehetség miatt való lemondás pedig halál. Nekünk valóban nincs okunk elbizakodni; tanácsos-e megállapodnunk? s vajjon a kis tehetség miatt kétségbe essünk-e? Távol legyen tőlünk.

A Luther-társaság feladata: egyházunk népében ápolni, erősíteni az igaz protestáns szellemet, s ez által ellene hatni azon hatalmas iparkodásnak is, mely reánk nézve veszedelmes. Meg vagyunk győződve, s a történelem hangos tanúsága igazolja meggyőződésünket, hogy terjesztvén, ápolván az igaz protestáns szellemet, hazánkban virágzását, boldogságát is előmozdítjuk. Ezt tudván, lelkesednünk kellene társaságunk mellett. Ámde, úgy látszik, a lelkesedést a kis tehetség tudata fojtja el.

Mert kicsiny, nagyon kicsiny a tehetségünk, azt őszintén meg kell vallanunk. De ha igazat mond a szép latin vers: „gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo“: tehát a kis tehetség is, lankadatlanul működvén, sokat képes megtenni. A biztos sikernek titka a lankadatlanság.

Kiváló érdemű másodelnök úr társaságunk harmadik közgyűlését megnyitván, beszédében az ellenéseket, mint nevezi, sorolá elő, kik nagyon zsibbasztják vállalatunk fejlődét; s azon ellenek élén a férfias önbizalom híját, a kishitűséget látá, mely avval mentegetődzik: „Ugyis kudarcot vallunk, semmi sem lesz az egészből.“ A kishitűség a kis tehetség érzetéből fakadt: de már is meg van czáfolva. Nem vallottunk kudarcot; csakugyan valami lett az egészből, a mint a tisztelt közgyűlést legott az évi működésről való jelentés fogja értesíteni. De hogy a Luther-társaság eddig nem vallott kudarcot, hogy a kicsike kezdetből mégis valami lett, azt a kis tehetség ellenére is a lankadatlanságnak köszönjük, a melylyel pedig a szűkebb körű bizottság, meg az igazgató tanács tagjai az ügyet szeretve ápolták; igenis ápolták hivatalos teendőiktől szűken megmaradt idejük

odaadásával, személyes, bár nagyon is megérdemelt pihenésükről való lemondással.

Ez a lankadatlanúság legyen jövőben is siboletünk; „sub hoc signo vincemus.“

Ezzel megnyitom az ülést.

Észrevételek

a „Zsinati előmunkálatok“-ra.

Győry Elek, illetőleg a zsinati bizottság az ő „Előmunkálatának“ előjáró beszédében arra hivatkozik, hogy már a további Előmunkálatok is foglalkoztak az esperesség és kerületi tanácsok felállításának eszméjével. Ezt a terv magyarázatául el lehet ugyan fogadni, de érvül vagy védőokául semmiképen sem.

A presbyterium ág. h. ev. egyházunknak jó hangzású, történeti becsesel bíró s kellő mértékben csakugyan semmivel sem pótolható kormányzati szerve. Meg kell róla vallanunk, hogy az egyes gyülekezeteknek igazi áldása lehet, miért is én annak hatáskörét minél jobban ki tágítanám. Egy oly presbyterium, melyben akár a korábbi aristokratikus utasítások, akár pedig a mai demokratikus választások alapján befoglaltatik az egyházhívek elite-je, értelmi, erkölcsi, vagyoni, érdemekben, jótekonyságban, egyszerűetben a többiek felett kimagasló színjára, oly presbyterium szükségképen áldása leend a gyülekezetnek. A belmisszióban, az egyházi rend- és fegyelem tartásban, az istenitizsület és igehirdetés ékes voltának megőrzésében, a szülők és gyermekek, a házasfelek s minden más családtagok közötti viszony tökéletesítésében, az atyafiúi szeretet s áldozatkészség emelésében a lelkésznek leghathatósabb segítsége a jó presbyterium. Magasabb értelme, vagyoni jobbléte, kiválóbb egyházszertete s jobban kipróbált áldozatkészsége egyrésztől kezességül szolgál arra, hogy az egyházi jólétet minden lehető helyes eszközzel elő fogja mozdítani; más részről pedig könnyebben megértvén a lelkésznek vagy a felsőbbségnek üdvös szándékait, azokat az egyszerűbb egyháztagok nehezebb járatú gondolkodásával megérteti és sikert szerez nekik. Tagjainak felsőbb társadalmi állása súlyt kölcsönöz neki ahhoz, hogy illő ellátást biztosítsanak az egyház szolgálóinak s jövedelmeik biztosan és pontosan befolyjanak. Végre egy oly presbyterium a lelkészek, tanítók, felügyelők, gondnokok lehető tulkapásait a szükséges mérséklettel korlátozni, az egyes tiszviselők egymásközötti s viszont ezeknek híveikkel való egyenlenségét tapintatosan kiegyenlíteni, szóval az egyház hajóját bölcsen kormányozni is képes leend. Ezért mondom, hogy az oly presbyterium szükségképen áldása leend az egyházgyülekezetnek.

Az esperességi és kerületi tanács ezekkel a tulajdonságokkal, vagy ezeknek csak nagyobb részével is felruházva nincsen, de nem is lehet. Lehetné-

nek, sőt kétségenkívül lennének is oly kiváló tagjai, kik képességeik és jóakaratauknál fogva az egyház kormányzó testületeinek nagy hasznára tudnának lenni: de az esperességi, kerületi és egyetemes gyülések hivatása nagy részben eltérő az egyes gyülekezetek hivatásától. Ezek hivatása az embert, az egyént képezni úgy hogy jó erkölcséinél és értelménél fogva beleilljék a civilizált társadalomba; igaz hiténél és felebaráti szereteténél fogva pedig ki tudja vonni saját lelke számára a társadalomban létező mindazon gyönyöröket, melyek a földi életet boldoggá tehetik. Amazok feladata a gyülekezeteket kormányozni úgy, hogy fentebb röviden vázolt hivatásuknak megfelelőhessenek, egyesekkel csak annyiban foglalkozhatván, amennyiben azok vagy gátolják az egyházat céljainak elérésében, vagy ellenkezőleg, az ő üdvösebb törekvéseik találnak a hitfelek konokságában vagy értelmi korlátoltságában akadályra. Ily értelmű panaszok mibeulétéről az esperesség másként nem szerezhethet magának biztos tudomást, mint úgy, hogy azt a panasz természetéhez mért szakbizottsággal vizsgálattja meg, s az ekként szerzett jelentéshez képest vagy maga hoz reá határozatot, vagy szabályszerű ellátás végett a fegyelmi választmányhoz vagy épen a konzistoriumhoz teszi által. Hogy az elnökséggel együtt 7, legfeljebb 11 tagból álló esperességi presbyterium, melyet minden mellétekintetek nélkül, tisztán az esperességi gyűlés tagjainak személyes bizalma állítana össze, nem birna mindenkor jogi, gazdasági, pénzügyi, építészeti, tanügyi stb. szakismerettel az épen a bizalmi választások természetéből könnyen megérthető dolog; de épen azért világos is, hogy az eddig szokásos szakbizottságokat pótolni nem képes s így az ügyek neheztelt lassú lefolyását még egy újabb szűrő edénnyel bonyolítaná.

A presbyteriumnak általán feladata az, hogy az elnökséget az ő fontos kötelességeinek teljesítésében támogassa s vele a felelősséget is megossza. Mi következik ebből? az, hogy mindig az elnökség keze ügyében legyen, vagyis hogy az elnökség a presbyteriumot mindenkor és könnyen összehívhasssa. Az esperességi és kerületi presbyteriumoknál, természetesen, ez a lehetlenségek sorába tartozik, mert föl nem tehetvén azt, hogy az esperességi küldöttek bizalmát bíró presbyterek mindenkor az esperes közel környezetében lagnának, azt kell feltennünk, hogy egy 80—100 talán több □-mrfld területen fekvő esperesség vagy pedig hatszor, nyolczszor akkora kerület ellenkező végpontjain is lagnak. Miután már az ily óriás területen szétszórta lakó presbyteriumot összehívni, már csak a távolság, hogy ne mondjam költségesség miatt is, nagy nehézséggel jár; miután össze nem hívott presbyterek az elnökség eljárásáért a felelősségben nem osztohatnak s miután végre a felelősség nélküli presbyterium nem respektálható, nem is életrevaló kormányzati szerv: azért, szerény véleményem szerint, az esperességi és kerületi presbyteriumok

eszméje a zsinati tárgyalásokból végkép kihagyandó.

Ha azt hinném, hogy az eddig mondottak nem eléggé ingatták meg a tervezett presbyteriumok állását, elmondhatnám még, hogy magok az esperességi gyűlések a tulajdonképeni esperességi presbyteriumok, melyek az elnökséggel, önmaguk és bizottságaik által osztoznak a felelősségekben. Elmondhatnám, hogy az ily presbyteriumok a püspökök és esperesek felelőségét a közegyház kárára illuzoriussá tennék, tevékenységét lanyhítanák. Elmondhatnám, hogy nem fejlődött egyházi alkotmányunk, autonomiánk emlőin, hogy egy ilyen impotált növény, mely más helyen díszlik, itt csak silylődésként várhat reá. Beszélhetnék arról, hogy ha reá pozitív hatáskör fog bizatni, a nagy testület hatalmának kevesekben leendő összpontosítása veszélyessé nőheti ki magát az egyház élet-feltételére, szabadságára nézve; hogy a közvélemény rovására a protekciónak fog benne a zsinat melegágyat csinálni; hogy az egyház közügyei iránt amúgy is hanyatló érdeklődést, az esperességi gyűlések látogatását, a különféle bizottságok feleslegessé tétele által is a legalacsonyabb fokra szállítaná. Sokat, mindenestre többet s fontosabb érveket lehetne ellene felhordani, mint védői vagy tervezői mellette felhozni képesek voltak, de mindezeknek kifejtése nem fér bele mostani észrevételeim keretébe s a mondottak alapján ezen második általános észrevételem csupán az, hogy a kerületi valamint az esperességi presbyterium is, mint szükségtelen sőt károsná válható kormányzati szerv az egyház szekerének ötödik kereke.

Holles Dani.

Tünődések házasság-jogunk mezején.

Házasság-jogunk, jelen állapotában már magában véve is valóságos „Centuriae dubietatum et contrarietatum,” — s még inkább azzá bonyolítja azon középkori szellem, melynek suhogása manapság az „elkeresztelési heccz”-ben hallatszik. Törvényeinknek egy részről hézagossága, más részről, több nemű elavult intézkedései e téren vajmi gyakran oly ferde és vizsás helyzetet teremtenek, hogy csak Isten a megmondhatója, mennyi baj és zavar jár nyomukban a házas vagy házasulandó felekre s a lelkészkedő papságra nézve egyiránt. E visszas helyzet súlya alatt bizony akárhányszor történik, hogy magunk mi lelkészek sopánkodunk a polgári házasság után, úgy hogy az mint valami panacéa tűnik fel, — holott máskülömben éppen nem volnánk valami nagyon szerelmesek belé, jóllehet az a liberalismusnak, bizony egyik ősrégi követelménye. Nem ok nélkül tartunk tőle, hogy többé-kevésbé bizony fenyegeti a házas és családi életnek azon vallásos zománczát, melyet az egyházi jelleg kölcsönöz neki; de a lábra kapott türelmetlen exclusivitás kétségtelenül

elvezet hozzá elvégre nálunk is csak úgy, mint több más újabbkori államokban. A tényleges helyzet illusztrációjául lássunk csak egy-két esetet.

1. A tiltott fokozatú vérrokonság, vagy sógorság felmenthető eseteiben: a protestáns fél a fenforgó házassági akadály elől a maga útján törvényesen felmentetik; — nem úgy a r. kath. fél; utóbbinak — ha csak térítvényt nem ád, — a felmentvény kereken megtagadtatik, sőt lelkésze annak kieszközlésére nem is vállalkozik. A protestáns lelkész a nyert felmentvény alapján házasságilag összeadja a feleket, — s kész egy oly házasság, melyre nézve nagynevű b. Ötvös József mint vallásügyi minister egyik leiratában úgy nyilatkozott, hogy e házasság „érvényessége vagy érvénytelensége kérdésének vitatásába bocsátkozni nem kíván”, — jóllehet a királyi felmentést, mint magy. kir. minister, ő maga közvetítette. — Hogy törvényes az illetén házasság, — az — úgy hiszem — kétséget nem szenved; én részemről legalább elképzelni nem tudnám, hogy magyar alkotmányos bíróság az országban egy ily módon, királyi legfelsőbb felmentvény alapján létrejött házasságot érvénytelennek mondhatná ki. S mind a mellett még is a r. kath. egyház a maga álláspontján az ily házasságot érvényesnek el nem ismeri s az abban született gyermekeket törvényesekül nem anyakönyvezi, — a miből aztán azon további vizsáság folyik, hogy a protestáns lelkész, hivataásszerű közbenjárásra felhivatván, akarata ellenére is kénytelen az illető gyermekeket esetleg elkeresztelni, hogy azt törvényesnek anyakönyvezhesse s a protestáns házasság további súlyos sérelmének elejét vegye. Megegnék, ha hogy ezt tenni nem akarná! — Tudok reá esetet, — s nem csak egyet, — hogy lelkészünk — a törvényre hivatkozólagon — azt megtenni vonakodott, úgy hogy az illető szegény szüle, ekként saját hibáján kívül két tűz közé jutván, perbe akarta fogni mind a kettőt! . . . Látni való többi közt ebből is, hogy az elkeresztelési vitatkozásokban kath. lelkésztársaink abbéli érvelése, miszerint — úgymond — a protestáns lelkészek sem tartják meg a törvényt, csak cum grano salis fogadható el mentségül, mert a fentebbiek szerint illetén esetekben csakugyan méltán mondható, hogy „duo dum faciunt idem, — non est idem”. . . Azt sem igen lehet allegálni, hogy ezek csak gyéren előforduló, ritka kivételes esetek: mert tudok egyházmegyét, melyben kerek 20 év óta szám szerint 7 ilyen úgynevezett egyoldalú házasság kötött (szent szám, — nem megvetendő ez sem!) — más nagyobb megyékben bizony jóval több eset is volt reá, s természetes következményeül aztán több s több hasonló elkeresztelési eset is.

2. A híres Kőnig Péter-féle esetek! — Az öregebb lelkésztársak, kivált városi gyülekezetekben, jól ismerik ezeket; b. e. Székács József kezdeményezése folytán az 1868—1869-ik években az egyetemes gyűlésen, nem különben az akkori napi lapokban sokat vitatkoztunk róluk (maga Székács különösen az akkori „Pesti Napló”-ban egész hosszú

czikk-sorozatban). Initiálta pedig mélyen humanus és igazán szabadelvű, halhatatlan ministerünk b. Eötvös József. Egy ügyes-bajos, s még vallási áttérés által is bonyolult elválási, illetve újabb házassági esetben Kőnig Péter, újvidéki rézműves, egyenesen s közvetlenül a ministerhez fordult utbaigazítás végett, mire a Canonisták nagy megütközésére azt nyere válaszul, hogy „törvényeink értelmében házassági szándékát szabadon valósíthatja.“ Székács, akkoron superintendens, sietett ezen nem is remélt döntvényt praecedens gyanánt s utbaigazításul hasonló esetekben közleni püspöki kartársaival, kik is azt valamennyien hivatalos uton köröztették kerületeikben. Az egyetemes gyűlés is, mint legfőbb egyházi hatóság örömmel vevén tudomást a szóban lévő miniszteri leiratról, felhatalmazta a lelkészi kart, adandó esetben annak értelmében eljárni, t. i. a kath. szent-székek által elvált szót s időközben egyházunkba áttért feleket minden további pereskedés nélkül új házasságra bocsátani, áttért személyeknek minden ténykedése a hazai törvény értelmében „azon egyház tanai szerint lévén megítélendő, melybe áttértek, s az elhagyott egyház tanai rájuk nézve semmiben sem lévén kötelezők.“ Ez alapon kivált a fővárosban, de sok más városi egyházainkban is számos házasság kötött, s jóllehet több ízben bepanaszolva lettek, püspökeink erélyesen megvédeni tudták az eljáró lelkészeket, s az egyetemes gyűlés, benne törvényes joggyakorlatot látván, tudomra végleg mai napig sem ejtette el a dolgot, s csak miután bold. Trefort miniszter egy ily alapon létesült házasságot rendelet útján megsemmisített, oda módosítá határozatát, hogy a lelkészek minden egyes illetén esetben az illető püspök úr vélemény-nyilatkozatát előlegesen kérjék ki. — A tiszai kerületben ezen eljárás az újabb „rendezet“ folytán megszűnt, hogyan vannak vele a többi kerületekben, nem tudom; de azt tudom, hogy ily „Kőnig Péter-féle házasságok“ sok helyen az országban a hatóságok által elismervék, a minthogy arra is van példa, hogy illetén házások, ismét elválni akarván egymástól, elválási szándékukat csak forma szerinti válóper útján hazai bíróságok előtt érvényesíthetnék. — Hogy aztán az e házasságokból született gyermekeket ismét az evang. lelkész fogja keresztelni, illetőleg elkeresztelni, az a dolog természetéből s zűkségképp folyik, — mert t. i. kénytelen vele, mivel a kath. lelkész a gyermeket törvényesnek elismerni és ilyenek anyakönyvelni nem fogja. „En ergo iterum: Duo dum, faciunt idem, non est idem.“

3. Még egyet; mert ez is szép. — Egy az állam által törvényesnek elismert, de a kath. egyház által el nem ismert házasságból, — elhalván a prot. férj — kath. özvegy maradt vissza, állami nyug- vagy kegydíjra jogosított özvegy. Ezen szegény özvegy immár, hogy nyugdíját annak rendje s módja szerint fölvehesse, illetékes lelkésztől kéri nyugtájának lelkész-hivatali, szabályszerű láttamozását, — de ott — a mint házasságát el nem ismerték, úgy most őt

özvegynek sem ismerik el, s e jogcímen megtagadják tőle nyugtája aláírását. Eljő tehát, s kéri azt az evang. lelkésztől. Ez — másnak hivatalkörébe avatkozni nem akarván, a törvényes rend iránti tiszteletből szintén megtagadja ténykedését. Mitévő legyen már most az özvegy? — Elmegy s panaszolja baját az adóhivatalban, hol is — mert utóvégre csak kell valahogy segíteni a bajon — egy okos, jó ember azt tanácsolja neki, hogy csak menjen még egyszer az evangélikus lelkész urhoz s mondja meg neki, hogy az ő aláírását is elfogadjuk. — Hát most már csak kénytelen az a szegény lelkész más lelkésztársa vetésébe bocsátani sarlóját, (ámbrá díjt vagy hasznot bizony nem vesz tőle) hogy azon özvegyi nyugdíj kifizetése lehetővé tétessék. S ez így történik tehát immár rendszeren, hosszú évek során át minden hó első napjaiban (a nyugdíjak t. i. havi részletekben fiztetvén).

„Woher, Meister Ariost, habt Ihr all' das nährische Zeug?!“ — Ily ellenmondásos, sőt részben épen nevétséges helyzetet szülnek ama „Centuriae dubietatum et contrarietatum,“ melyek házasság-jogukopár mezején maszlag-virágkint bőven diszlenek! Bizony mondom, — mert alkalmam is volt tapasztalni, — hogy ezek a művelt külföld előtt egyenesen a haza reputációjának rovására mennek.

Idb. Sztéhlo János.

BELFÖLD.

A „Luther-társaság“-nak 1890. október 8-án Budapesten tartott igazgató-tanácsi üléséről felvett jegyzőkönyv. Jelen voltak: Hunfalvy Pál ő méltósága, főrendiházi tag, akadémiai osztályelnök, mint a Luther-társaság elnöke; nagytiszteletű Doleschall Sándor, érdemült főesperes, egyetemes levéltárnok, budapesti lelkész, mint alelnök; Zelenka Pál, tiszakerületi püspök; Poszvék Sándor, főgymnasiunai igazgató; Gyurácz Ferencz, kerületi főjegyző; Trsztyénszky Ferencz, főesperes; Csecsetka Sámuel, theol. akad. tanár; Michaelis Vilmos, lyceumi igazgató; Farbaky József, ker. főjegyző; Hörk József, theologiai dékán; Sárkány Sámuel, érdemült főesperes; Bachát Dániel, esperes, mint az igazgató tanács tagjai; Scholz Gusztáv, titkár, Falvay Antal és Bognár Endre, jegyzők.

Mely alkalommal:

1) Az elnök üdvözlővén az igazgató-tanács tagjait, a gyűlést megnyitottnak nyilvánílja.

2) Olvastatott a mult évi igazgató-tanács gyűlésének második pontja, s ennek kapcsán az elnökség azon jelentése, hogy felhívást intézett a papi és tanítói értekezlethez, úgysszinte egyes kiváló világi férfiakhoz, figyelmökbe ajánlván a Luther-társaság erkölcsi és anyagi támogatását; jelenti, hogy ezen elnöki felhívásra Radó Kálmán, a dunántúli egyházkerület világi felügyelője, és a nyiregyházi evangélikus gyülekezet mint alapító, az eperjesi gymnasiumi tanári testület, a veszprémi és a győri egyházmegye, a somlóvidéki lelkészegylet, a győrmegyei és soproni alsó

tanító-értekezletek mint a társaság rendes tagjai bejelentették magukat.

Az elnöki eljárás s nevezett tagok belépése a Luther-társaság köteleibe örvendetes tudomásul szolgált.

3) Ugyanazon jegyzőkönyv harmadik pontjánál, mely a tót naptár kiadását elrendeli, jelenti az elnökség, hogy vérmes reményeinkben csalatkozánk, mert a tót naptár 1890. évre szóló kiadása körülbelül 250 frt anyagi veszteséggel járt; ha mégis az 1891. évre annak kiadását a szűkebbkörű bizottság, még pedig 30 kr. helyett 20 krnyi áron elrendelte, tette azon okból, hogy még egyszer próbát tegyen. Ha ez esetben sem jár erkölcsi haszonnal, de a helyett tetemes anyagi veszteséggel lesz egybekötve, ajánlja e vállalat megszüntetését.

Mindkét rendbeli intézkedését a szűkebbkörű bizottságnak az igazgató-tanács helyeslőleg tudomásul vette.

4) Ugyanazon jegyzőkönyv negyedik pontjához, mely a naptár szerkesztőjének tiszteletdíjáról szól, jelenti az elnökség, hogy a szűkebbkörű bizottság a szerkesztői díjat 50 frtban állapította meg.

Helyeslőleg tudomásul szolgált.

5) Ugyanazon jegyzőkönyv ötödik pontjára, melyben Bachát Dániel és Trsztyénszky Ferencz egy megindítandó tót néplapra vonatkozó javaslattételre küldettek ki, tudatja az elnökség, miszerint a véleményes jelentés be nem érkezett.

A határozat jövőre is kiterjesztetett.

6) A mult évi igazgatótanács jegyzőkönyvének hatodik pontjánál a társaság pénztárnoka betérjeszti évi számadását.

A betérjesztett számadás felülvizsgálatra Michaelis Vilmos és Hörk József uraknak kiadatott.

7) Olvastatott ugyanazon jegyzőkönyv hetedik pontja, mely szerint a szűkebbkörű bizottság felhatalmaztatott, hogy a maga jegyzőit, Falvay Antal urat is évi tiszteletdíjban részesítse. E pontra vonatkozólag az elnökség azon jelentése, hogy e határozatnak eleget tett, helyeslőleg tudomásul szolgált.

8) Olvastatott ugyanazon jegyzőkönyv nyolczadik pontjánál a szűkebbkörű bizottságnak jelentése, mely szerint a pozsonyi theologiai könyvkiadóvállalat költségeihez, nevezetesen a héber grammatika kiadhatása céljából 200 frttal járult, olyformán, hogy ez összeget fenti célra tőkésítette; jelenti továbbá, hogy ugyanazon könyvkiadóvállalat újabb folyamodványt terjesztett be, melyben míg egyrésztől köszönetet mond, addig másrésztől segélyért esedezett.

A szűkebbkörű bizottság eljárása helyeslőleg tudomásul szolgált, a pozsonyi könyvkiadóvállalat kérvénye pedig további intézkedés végett kiadatott a szűkebbkörű bizottságnak.

9) Ugyanazon közgyűlés tizedik pontjánál a Luther-társaság vidéki megbizottjai, nevezetesen Eperjessről Hörk József, Pápáról Gyurácz Ferencz és Pozsonyból dr. Masznyik Endre évi működésük eredményéről beszámolnak.

A jelentés örvendetes tudomásul szolgált s nevezett megbizottaknak köszönet szavaztatott.

10) Olvastatott ugyanazon jegyzőkönyv tizenkettedik szám c) pontja, mely a kisebb terjedelmű elbeszélésekre kiírt pályázat határidejét meghosszabbítja. Egyszersmind jelenti az elnökség, hogy a meghosszabbított határidőre 5 pályamunka érkezett be, és hogy mind az öt kiadásra ajánlatván a bírálók által, pályanyertesnek kimondatott. Név szerint: „A hős Ketzer András családja“ Hörk Józseftől, „Bahil Mátyás“ dr. Masznyik Endrétől, „Christian Traugott“ Famler Gusztávtól, „Kisebb elbeszélések“ Keviczky Lászlótól, „Isten megsegít“ Pálmay Lajostól.

A kihirdetett pályázat eredménye örvendetes tudomásul szolgált.

11) Felvétellett ugyanazon jegyzőkönyv tizennegyedik pontjára vonatkozó elnöki jelentés, mely szerint Zathureczky Adolfnak „Evangelicky Rozpravnik“ című bírálatra kiadott munkája a bírálók által dicsérőleg kiemeltetett.

Ennek folytán erkölcsi nyereséggel járó ezen munka, kiadatása elrendeltett.

12) Olvastatott ugyanazon jegyzőkönyv 15. szám c) pontja, miszerint bibliai történetekre pályázat iratik ki. Egyúttal jelenti az elnökség, hogy a kiírt pályázatra 3 teljes munka érkezett be, melyek az iskolai bizottságnak adattak ki bírálatra.

A jelentés örvendetes tudomásul szolgált.

13) Kapcsolatosan fentebbi ponttal a szűkebbkörű bizottság a társaság jövő évi munkaprogrammjává a következőket ajánlja felvételni: A hős Ketzer András családja, Bibliai történetek, Zathureczky Rozpravnik-ja, Bahil Mátyás élete, esetleg a tót naptár kiadását 1892-re.

Helyeslőleg tudomásul szolgált.

14) Ugyanazon jegyzőkönyv tizenhatodik pontjánál olvastatott a társaság vagyoni állapotát feltűntető jelentés. Eszerint tőkevagyon 5711 frt 34 kr., melyből 200 frt a pozsonyi könyvkiadóvállalat javára tőkésített; folyó pénztárban rendelkezés alatt áll 929 frt 5 kr., elszámolás alatt van tagsági díjakból 500 frt.

E jelentés örvendetes tudomásul szolgált.

15) Olvastatott a mult évi Luther-társasági közgyűlés jegyzőkönyvének 25-ik pontja, mely Luther wartburgi megkisértetését ábrázoló s Zichy Mihály nagynevű festő által készült karton sokszorosítását rendeli el.

Miután az indítvány kivitele nemcsak pénzügyi, de egyéb dologi nehézségekbe is ütközik, napirendről levételni határozatik.

16) Olvastatott ugyanazon jegyzőkönyv 23-ik pontja, mely szerint határoztatott, hogy a Luther-társaság a jó izlést fejlesztő s a vallásos érzületet ébresztő képek kiadására is sort kerítsen.

A szűkebbkörű bizottságnak ide vonatkozó azon jelentése, hogy pénzühiány miatt nem volt teljesíthető, tudomásul szolgált.

17) Olvastatott a szűkebbkörű bizottságnak évi munkásságát feltűntető jelentése, mely, míg egyrésztől hű képet nyújt a társaság beléletéről, eddig másrésztől a szűkebbkörű bizottság munkásságát részletezi.

A jelentés örvendetes tudomásul szolgált s a szűkebbkörű bizottságnak elismerés szavaztatott.

18) Jelenti az elnökség, hogy ez évvel az igazgatótanács és a társaság tisztviselőinek ötéves mandatumra lejár, ez okból a legközelebb tartandó közgyűlés tisztújításra hívandó fel.

Tudomásul szolgált.

Jegyezte:

Bognár Endre,
a társaság jegyzője.

VEGYESEK.

— *Lapunk érdekében.* Többszöri fölszólításunk dacára a lapnak igen sok tisztelt olvasója a folyó féltre még sem elő nem fizetett, sem a lap további elfogadása iránt nem nyilatkozott; de a hátralékok sem törlesztettek. Minthogy a lap csakis az előfizetők hozzájárulásával tarthatja fel magát, olvasóinkat kötelezettségök teljesítésére ujalag tisztelettel kérjük.

Szerkesztő.

— *Válasz a viszontnyilatkozatra.* Nagytiszteletű Szerkesztő úr! Engedje meg, hogy nt. Petrovics Soma lelkész s esp. jegyző úr „Viszontnyilatkozatára“ néhány megjegyzést tehessek. — Sajnálom, hogy olyan dolgokat visz a nagy nyilvánosság elébe, a melyek szerintem nem oda valók. A viszontnyilatkozatból azonban mi tűnik ki? Az, hogy az egész bajnak, a bevett, de el nem számolt 27 frt. az oka. Az, hogy az esperesség még az 5-ik évben sem tudja, igaz-e? hogy ez a 27 frt be volt véve, de nem volt elkönyvelve. Az, hogy híveimet e miatt a 27 frt miatt izgatják ellenem. Az, hogy az ő felfolyamodásuk sincs megvizsgálva, alapos-e, nem-e? Mindezek alapján a „vizzontnyilatkozatot“ reám nézve nem vád-, hanem véd-iratnak tekintem, mert hiszem, hogy a nagy közönség nem engem ítél el, a ki a közvagyonnal törődöm; hanem azokat, a kik a közvagyonnal ennyire nem törődnek. — A „vizzontnyilatkozat“-ból mindenki kiveheti, mi lehetett az a borzasztóság, a mit az esp. közgyűlésen mondhattam. Bizonyosan nem lehetett más, mint az, hogy megjelöltem a mulasztásokat, melyek a 27 frt ügyében történtek s vizsgálatot kértem. — Az esp. gyűlésen különben a következő beszédet tartottam: Méltóságos és nt. esp. közgyűlés! Az igazságot szolgáltató felsőbbbségnek nemcsak joga, de kötelessége is az igazságszolgáltatás. Ezen igazságnak kellett volna érvényesülnie a makói ügynél is. Azonban fájdalom, ez mind ez ideig meg nem történt. Igaz ugyan, hogy a nt. esperes úr nem a legrokonszenvesebben érez irántam; — bizonyítják ezt ama légből kapott állítások, melyeket a nt. esperes úr a legutóbbi makói papjelölő közgyűlésen ellenem tett; — ez az ellenszenv azonban nem lehet ok arra nézve, hogy egyházam sérelmes ügye, immáron öt esztendőn keresztül elintézetlenül maradjon. A K. L. féle ügy elintézését nt. esperes úr a maga számára tartotta fenn; ígérte annak elintézését, de ígértét 2 éven keresztül be nem váltotta. Az 1887-iki esp. közgyűlés nt. esperes urat megbizta ezen ügy elintézésével; a nt. esperes úr azonban nem intézte el a makói egyház sérelmes ügyét. Az 1888-ki esp. közgyűlés újból kimondta, hogy a nt. esperes úr intézze el az ügyet, ha szükséges az esp. ügyész segítségével; a nt. esperes úr azonban újból nem hajtotta végre az esperesség határozatát. — Mélt. és nt. esp. közgyűlés, ha a nt. esperes úr maga nem tiszteli az esperességi végzéseket s azokat végrehajtani éveken át vonakodik; ne csodálkozzunk, ha az egyes ügyek elmérgesednek, ha a kedélyek lázongásban vannak. En a nt. esperes úr általam jelzett mulasztásaiban látom ezen ügy elmérgesedésének alapokat. Azért kérem a mélt. és nt. esperességi közgyűlést, legyen szives egy vizsgáló bizottságot kiküldeni, mely megvizsgálván az évek óta huzódó ügyet: elégtételt szolgáltatasson

a makói egyház 1885-ik évben szolgált előjáróságának, a mely előjáróság csak kötelességét teljesítette, midőn a pénzkezelés fogyatkozásait a helyi presbyterium, közgyűlés, illetőleg a nt. esperes úr és esp. közgyűlés elé terjesztette, de a mely előterjesztést K. L. úr szeplőtlen papi becsületére való hivatkozással, a valósággal meg nem egyezőnek bélyegzett. — Ezek után még csak azt akarom jelezni, hogy én bennem nincsen semmi „lelülni“ való, hanem csak derítsék ki: igaz-e az, hogy az a 27 frt egyházi vagyon bevétellett és el nem könyveltetett? s igaz-e az, a mit az esp. közgyűlésen mondtam, vagy nem igaz? Ez alkalommal több mondani valóm nincs. — Ismételve kérem nagytiszteletű Szerkesztő urat, kegyeskedjék ezt a leveletem becses lapjában egész terjedelmében közzé tenni. — Makón, 1890. október hó 28-án. — Maradtam nt. Szerkesztő úr iránt kiváló tisztelettel Draskóczy Ede, ev. lelkész.*)

— *Lelkészjubileum.* A dunáninnyi egyházkerületben általánosan ismert és kiváló fényes tulajdonságai által a kerületen kívül is jeles erőnek elismert, mosonyi esperességünkben szeretve tisztelt zurányi lelkész, nagytiszteletű Boditzky Kálmán úr f. é. október 18-án tartotta zurányi lelkészkedésének 25-dik évfordulóját a legszűkebb családi körben. Lelkésztársai, sajnos, csak post festum értesültek a kedves pályatárs életének e nevezetes napjáról s így méltán fájdalommal veszik, hogy önhibájukon kívül nem járulhattak üdvkivánataikkal a jubiláns elé annak idején és személyesen. Pedig ő, az ünneplő lelképásztor, meg lehet győződve arról, hogy a kik őt ismerik, nagy rokonszenvvel kísérik minden örömeiben, bajaiban. Tudják is nagybecsülni a kiváló férfiút, a ki ritka élettapasztalatai folytán vezérszerepre volt s van is hivatva. Zurányi lelkészkedése előtti idejében is sok helyen, különféle állásokban szolgált az Isten országát hiven, példásan. 1859-ben kezdte meg nyilvánosan pályáját, a mikor mint a volt nyiregyházai tanítóképezde tanára még a piskola felső osztályában is vezette 145 fitanulóval az oktatást. A következő 1860. évben decz. 3-án zemplénmegyei pazdicsi segédlelkésznek avattatván fel, az úr szüllejének munkálását kezdte meg áldott sikerrel. Rövid idővel ezután. 1861-ben szepesmegyei Wünschendorfba ment lelkésztanítói minőségben. — Négy évig sáfarkodott itt felette sanartú viszonyok közt, míg 1864 május 22-én boldogult püspökünk dr. Geduly Lajos el nem hívta segédjéül Pozsonyba. Innét is tovább ment Temesvárra mint segédlelkész és tanító. Temesvárról érte halhatatlan emlékü Székács püspök kitüntető bizalma, ki a németországi Gusztáv-Adolf egyesület által akkortájt rendszeresített bánáti missió első lelkészeül őt nevezte ki. Sokféle hányattatás után végre 1865. október hó 18-án élethajója a zurányi parochia csendes révpartjába ért. Egyházgyülekezetének felvirágzását a legnagyobb erélylyel eszközölte. 25 évi itt működése áldásos minden tekintetben. Vagyonilag igen tetemesen gyarapodott a zurányi egyházközség. A templom 1869-ben renováltatott, későbbben egy új remek orgona beszerzése, egy volt uradalmi nagy bérház megvétele, melynek regále-joga újabb időben 11,500 frton váltatott be, egy második tanítói állomás rendszeresítése Boditzky nevét s érdemeit hirdetik. E mellett Boditzky számtalanszor áldozatkészre buzdította sikerrel egyház-híveit, mert ő képes volt évről-évre tetemes gyűjtéseket rendezni hívei körében s így igen számos szűkölködő egyház áldja a zurányi jó szívű adakozókat. Taval a pozsonyi theol. akadémia számára eszközölt ki 50 frtot. A lelkész mutatta meg az egyház testén sajnó sebeket s gyógyító irral szamaritanuskodni ő tanította meg híveit. Áldja meg őt a minden jők kútfeje, Istenünk, a kiváló jeles lelkésztesti s lelki áldásaival, hogy még számos évekig örvendhessen a mosonyi esperesség lelkészi kara ez érdemekben

*) Lapunk iránya és a közegyház általános érdekeit szolgáló szűk tere nem engedi, hogy e kis házi perpatvar itt tovább folyjék.

Szerk.

gazdag tagjának s a zurányi egyházközség ez atyai barátjának. — (Fogadja részünkről is, mint lapunknak megindulásától fogva hű támogatója s a szerkesztőnek régi jó barátja, őszinte szívből fakadt üdvkívánatainkat!)

— Az **Evang. Egyházigazgatás** a szerzőnél négy füzetért fizettek: a pesti evang. gymnasium, ntű. Dianiska András lelkész, Csömöl Miklós tanár, Tóth Sándor lelkész, Adamovits Sámuel segédlelkész. — A munka előfizetőinek szolgáljon szíves tudomásul, hogy a negyedik füzet novemberhó folyamán okvetlenül megjelenend s szét fog küldetni.

— **Felhívás!** Szabadjon ezuttal is kedves tisztársaimat, az iskolaszék nt. elnökeit alásan felkérni, méltóztassanak odahatni, hogy „Egészségi, erkölcsi és illemszabályok“ című művecském, mely úgy a nmélt. közokt. ministerium által, valamennyi tanfelügyelőnek külön értesítése mellett, mint a főváros magas tanácsának 16707 887. számú rendeletével az összes hatósága alatti elemi iskolákra nézve approbáltatott, megvételre melegen ajánlatott. — szintén tankönyv gyanánt bevétessek. A művecske életrevalóságát bizonyítja az a körülmény is, hogy eddig 52 ezer példányban jelent meg. Maga a főváros évenként szegény tanulóknak ingyen kiosztásra ezer példányt rendel. Kapható kizárólag ifj. Nagel Otto könyvtárusnál Budapest, Muzeumkörút. Ára 6 kr. *Ruttkay Sándor.*

— A **kiszácsi** (Bács megyei) ág. hitv. evang. gyülekezet. miután az üresedésben lévő 350 frttal javadalmozott tanítói állomásra senki sem jelentkezett f. é. október 26-án tartott közgyűlésén a tanítói fizetést 400 frtra emelte. A kik ezen állomást ekkép elfoglalni hajlandók jelentkezzenek minél előbb nagy. Steltzer Frigyes evang. lelk. úrnál.

— **Rimabrézói** a következők örvendetes híreket veszünk: A rimamurány-salgótarjáni vasmű-érszvénytársaság, a hazafias közérdekek fölvirágzását lelkesen előmozdító vezérigazgatója Nsgos Korbély Lajos úr, jóakarató közvetítése s ajánlása következtében a rimabrézói ódon templom kijavítási költségeihez f. hó 17-dikéről kelt átirat kapcsán háromszáz (300) frt., s a helybeli egyházunkban rendszerezített magyar isteni tisztelet kellő fölszerelésére ötven (50) frt., — összesen háromszázötven forint kegyadományjal járult. — mi mellett fentisztelt nagylelkű pártfogónk reményt nyújtott arra nézve is, miszerint a humanitárius célokra évente ezreket és ezreket bőkezűen áldozni kész társulat. magyar hazafias szellemben előre haladni törekvő egyházunkat templomjavítási költséges vállalatánál jövedőre is gyámoltani fogja. — Forró hála köszönet úgy a fejedelmi adományért, mint a nagybecsű ígéretért, s szívünkbe bizalmat öntő reménynyújtásért — Ez alkalommal megemlítem még, miszerint ugyancsak brézói templomunk javára **Reguly Johanna** úrnő, elhalt fivére, „Reguly Péter úr áldott emlékezte“ címűen kétszáz (200) frt. alapítványt helyezett el a rimaszombati takarékpénztárban oly meghatározással, hogy említett elkölthetetlen összeg évi kamatai oltári gyertyák vételére fordíttassanak, — a netán fennmaradó kamatösszeg pedig minden évben a tőkéhez csatoltassék. — Áldja Isten egyházunk nagy-lelkű kegyes jöltevőit!

— **Lelkészigtatás.** A szepes-ruszkini ág. hitv. ev. gyülekezet ujjonnan választott lelkésze, tisz. Schulze Otto. nagy. Fábry János főesperes úr által október 12-én igttattatott be új hivatalába. Az ünnepélyt, mely amily építő oly magasztos lefolyású is volt este egy sikerült táncmulatság fejezett be, mely a harangalap javára 101 frt. 52 kr. jövedelmezett.

— A **tápió-szent-mártoni** evang. lelkészi állást, mely Láng Adolf halálával megüresedett, vasárnap október 26-án

töltötték be. A szavazás: Korbély Géza budapesti segédlelkész, Kiss Kálmán temes-butyini és Kemény Ödön főthi evang. lelkészre történt. Az első szavazásnál a három kijelölt lelkész közül abszolút többséget egyik sem nyert, s így szűkebb körű szavazás volt, melynek eredménye az lett, hogy Kiss Kálmán ellenében 17 szótöbbséggel **Kemény Ödönt** választották meg. A megválasztottat nehéz, de szép munkájában segítse a kegyelemnek ura. — Üdvözet!

— **Az oroszlányi** (komárom m.) ág. hitv. evang. egyházközség Mostenan György távozása következtében megüresedett lelkészi állomásra tisz. Zatkalik Károly ösküi lelkész urat választotta meg.

— **A turopolyai** (nógrád m.) ág. hitv. ev. egyház. Drottner Pál zólyomi ügyvéd urat választotta meg felügyelőjének. Október 22-én Banczik Sámuel az egyház lelkésze egy küldöttségnek élén üdvözölte a kitüntetett, ki így egyházához szorosabban fűzve hisszük nem vonja el tevékenységét azoktól, kiknek osztatlan bizalma leróvhatatlan tartozást képez.

— **A pozsonyi ág. hitv. evang. theol. Akadémia** lelkes tanári kara elhatározta, hogy azon a napokon, melyeken az ág. hitv. evang. magyar-tót templomban tót istentisztelet tartatik (minden második vasárnap) d. e. 11 órakor, a theologiai ifjusági énekhar hozzájárulása mellett magyar „akadémiai“ istentisztelet rendez. A első a reformáció emlékére szentelt napon pénteken október 31-dikén lesz megtartva, melyen ntiszt. Dr. Masznyik Endre fogja az egyházi beszédet tartani; ntiszt. Strop László pedig a liturgiát végezni. Őszinte szívből üdvözöljük a pihenni nem tudó tanárikar nemes elhatározását és kívánjuk kísérje méltó siker önfeláldozó működését!

— **A reformáció emlékére** októberhó 31-én a pozsonyi theol. akadémia olvasóköre a Lyceumi könyvtárteremben ünnepélyt rendez a következő programmal: 1. „Isten felségs adománya“ chorál. előadja a theol. énekkar, vezetői Frühwirth Samu úr. 2. „Luther Rómában“ írta Zúz Pál IV. é. theol. előadja Baltazar János II. é. theol. 3. „Alkalmi beszéd“ írta és mondja Taubinger Rezső III. é. theol. 4. „Műlik az ég és a föld“, motette Kleintól, előadja a theol. énekkar. 5. „Luther emléke“ írta s előadja Schöpflin Aladár I. é. theol. 6. „Erős vár a mi Istenünk“, Vojtkótól, előadja Mihálovics Samu I. é. theol. 7. „Erős vár a mi Istenünk“, choral, előadja a theol. énekkar. — A soproni ág. hitv. evang. theologia hallgatóinak önképzőköre ugyanekkor szintén megünnepeli a reformáció megindításának emlékezetét s ennek lefolyása következő lesz: 1. „Hymnus“ Voglertől, előadja a theol. énekkar, Király Béla tanár úr vezetése mellett. 2. „Emlékbeszéd“, mondja Eösze Zsigmond III. é. theol. 3. „A magyar biblia fordítás“, írta és felolvassa Pröhle Henrik II. é. theol. 4. „Alkalmi költemény“, írta és előadja Aschendorf József II. é. theol. 5. „Sóhajok a tengeren“, rajz a gályarabok életéből, írta és felolvassa Faik Henrik II. é. theol. 6. Chorál: „Erős vár a mi Istenünk“, előadja a theol. énekkar. — A soproni ág. hitv. evang. tanítóképző-intézet „Pálffy-köre“ az általa ugyanakkor rendezendő reformációi emlékünnepély programját következőleg alapította meg: 1. „103 zsoltár“, karének Stein K. után Kapi Gyulától, éneklí a tanítóképző-intézeti énekkar. 2. „Megnyitó beszéd“, tartja Németh Gyula a Pálffy-kör főjegyzője. 3. „Praeludiumok“ Nemesovittól, orgonán előadja Wallner János IV. é. növ. 4. „Luther“, költemény Sántha Károlytól, szavalja Takáts Sándor IV. é. növ. 5. „Erős vár a mi Istenünk“, choral, éneklí a tanítóképző-intézeti énekkar. 6. „A magyarhoni prot. egyház állapota II. József korában“, írta és felolvassa Szakál László IV. é. növ. 7. „Egyveleg“ Weber. Chopin és Beethoven szerzőktől, hegedű-duett zongora kísérettel, előadják Kres János IV. é., Hildebrand Miksa II. é. és Matthesz

Sándor III. é. növendékek. 8. „Ne csüggedj el kicsiny sereg“, chorál, éneklí a tanítóképző-intézeti énekkar.

— **Sátoralja-Ujhelyen** októberhó 28-dikán ment végbe, a legnagyobb kegyelettel, az ág. hitv. evang. missiói társ-egyház érdemült felügyelőjének, néhai tek. nagyváradi **Stépan Mihály** úrnak temetése; midőn is a halottas háznál az igazán alkalmi, szívet-lelket megindító gyászbeszédet — a család kegyeletes kívánságára — ntiszt. Fejes István, sátoralja-ujhelyi helv. hitv. ev. lelkész úr végezte; a temetőben pedig t. Boór Jenő, tokaj-sátoralja-ujhelyi ág. hitv. evang. missionárius lelkész úr bucsúzott el boldogulttól, mint egyházi felügyelőtől. — Boldogult 78 évet élt, sokat szenvedett s mint felügyelő akkor szolgálta e zsenge, küzdőködő gyülekezetben az egyház ügyét, midőn a szent ügy zászlaja körül alig-alig akadt egy két harczos. — Áldás emlékére! Béke lengjen porai felett! —

— **Adományok nyugtázása.** A batizfalvi ág. hitv. ev. egyház ama segélykiáltása. — melyre őt ez év elején, a 11 izben, gyújtogatók által okozott tüzvészek kényszerítettek és a melyeknek sok egyházi épület is áldozatul esett, — viszhanggal és áldozatkészséggel találkoztak több hit-rokonunk nemes szívében. minek folytán fennevezett egyház leégett épületeinek felépítésére alulirothoz következő pénzüsszegek érkeztek be: 1. Ó csász. és ap. királyi Fel-ségétől 100 frt. 2. Nt. Farbaky József nyiregyházi ev. lelkész úr által eszközölt gyűjtés czimén 62 frt 96 kr. 3. Poprád-felkai takarékpénztár részéről 25 frt. 4. Prónay Pálné Ó Nagyságától (Apátfalu) 25 frt. 5. Tek. Szakmáry Arisztid b.-csabai járásbíró úr által eszközölt gyűjtés czimén 22 frt

20 kr. 6. Nt. Székely Gyula lomniczi ev. lelkész úr által eszközölt gyűjtés czimén 17 frt 71 kr. 7. Nt. Schönwisner János n.-szálóki ev. lelkész úr által eszközölt gyűjtés czimén 12 frt 8. Nt. Hajts Pál kis-lomniczi ev. lelkész úr által eszközölt gyűjtés czimén 7 frt 02 kr. 9. Nt. Szehtlo János főesperes úr útján 6 frt 10 kr. 10. Új-lesznai ev. egyháztól 5 frt 35 kr. 11. Néh. Czékus István püspök úr adománya 5 frt. 12. Bartholomaeides János nyiregyházi ev. lelkész úr útján 5 frt. 13. Szarvasi ev. egyház Sonkoly Márton úr útján 5 frt. 14. Eperjesi ev. magyar-tót egyház adománya 3 frt. 15. Kullmann János ügyvéd úrtól 3 frt. 16. Solcz Emil matheóczi ev. felügyelő úrtól 3 frt. 17. Höntz Adolf matheóczi ev. lelk. úr útján 3 frt. 18. Wünschendorfer Károly poprádi ev. lelk. úr adománya 3 frt. 19. Faix Mihály holló-lomniczi ev. lelk. úrt adománya 2 frt. 20. Zimann János iglói tanár úr adománya 2 frt. 21. Béla ev. egyház adománya 2 frt. 22. Bartholy Samu úr adománya 2 frt. 23. Topporczy ev. egyház adománya 1 frt. 24. H.-lomniczi ev. egyház adománya 1 frt. 25. Maldúri ev. egyház adománya 1 frt. 26. Bussóczi ev. egyház adománya 1 frt. 27. Vibornai ev. egyház adománya 1 frt. Befolytak ezen adományokon kívül még oly nemű adományok is, melyek a lelk. tűzkára enyhítésére voltak szárvva. Ezek között kiemelendő: Radvány István Ó nagysága által küldött 30 frtnyi (20 frt a maga részéről, 10 frt meg a miskolczy ev. nemes egyház részéről) összeg. Mind ezen. valamint más pénzsegélyekért is fogadják a nemes szívű adakozók egyházam hálás elismerését és forró köszönetét, tólem pedig ezen kívül az Isten gazdag megjutalmazásának őszinte kívánatát!

Bartal Andor ev. lelkész.

PÁLYÁZAT.

Egyházkerületünk Jolsván tartott közgyűlése, a bizottság azon jelentése folytán, hogy a vallástani tankönyvekre kiírt pályázat eredménye meddő volt annyiban, a mennyiben egy különben bevált vallástani tankönyvön kívül, más pályamű, vezérkönyv, káté pedig épen nem küldettek be, — a pályázatot 1891. év ápril hó 15-ik napjáig meghosszabította s alóírtat az 1888-iki közgyűlés által megállapított feltételek újból kihirdetésére felhívta.

A pályázat feltételeit ezennel kihirdetem s felkérem a pályázni kívánókat, hogy magyar, német vagy tót nyelven írott pályamunkáikat (vezérköny, tankönyv, káté) hozzám az alábbi 8-ik pont alatt közölt módon 1891. ápril hó 15-ik napjáig „ajánlva“ beküldeni méltóztassanak.

Az egyházkerületi bíráló bizottság a jövő évben Poprádon megtartandó egyházkerületi gyűlés elé fogja arra vonatkozó jelentését terjeszteni s utóbbi fog a pályaművek felett véglegesen határozni.

A pályázás feltételei (1888. egyhker. gy. jk. 57. pontja.)

4. Kivántatik az elemi és ismétlő iskolai vallástanítási tananyag kiválasztását, fokozatos tanmenetét és osztályonként való beosztását részletesen feltüntető **vezérkönyv**, melyben a módszertani útmutatás mellett a tananyag nehezebb részei tanítási leztekben is feldolgozva legyenek. Ezen vezérkönyv szerkesztésénél első sorban a 6 osztályú osztatlan népiskola tartandó szem előtt, úgy azonban, hogy a kedvezőbb körülmények között lévő 2, 3, 4 tanítóval bíró iskolákra vonatkozó eltérések is, az illető helyeken, főleg a tananyag bővítésére nézve jelezve legyenek. A vezérkönyvbe az első és második évfolyam tananyaga felvétetik s annak kiegészítő részét fogja képezni a részletes tanterv havi beosztással, melyben a minimalis 8 havi tanidőre és az egyes évfolyamok csoportosítására való különös tekintettel, óról-óra a

begyakorlandó, olvasandó vagy éneklendő tananyag fel-tüntetve legyen: Ezt kiegészítőleg

2. Kivántatik a 3—6 osztályú tanulók kezébe adandó s bibliai és egyháztörténeti tananyagot magában foglaló tankönyv.

3. Évangéliomi káté, melynek függelékét képezik a begyakorlandó legfontosabb egyházi énekek.

4. Ugy a vezér-, mint a két tankönyv az ág. h. ev. egyház hitelvei és a tiszakerületi 1885-ik évi tanterv alapján és azok szellemében legyen írva, s az általános paedagogiai és módszertani követelményeknek feleljen meg. Ezek-től eltérő művek a pályázatból kizáratnak.

5. Mindkét mű magyar, német vagy tót nyelven szerkeszthető.

6. A pályázatból nem záratnak ki netalán már megjelent s a fenntebbi követelményeknek megfelelő művek.

7. A vezérkönyv terjedelmét a szerző határozza meg, ellenben a két tankönyv terjedelme 10—12 nyomtatott ívet nem haladhat meg.

8. A pályázat határideje az 1891-ik évi ápril hó 15-ik napja. A pályázati művek kötött könyvalakban, számozott lapokkal, tisztán, idegen kéz által írva, a szerző nevét magában rejtő jelíges levél kíséretében a tiszai ág. h. ev. egyházkerület püspökéhez nyújtandók be.

9. Az abszolút becseslő bíró két mű (vezér- és meg-felelő tanköny) írója 300 frtnyi díjat nyer; a mű az egyházkerület tulajdonába megy át, szerző azonban az el-adott példányok után később megállapítandó méltányos százalékban részesül. — A belső érték szerint második munka 50, a harmadik 30, a negyedik 20 forinttal jutalmazatik, s ha ezen díjak valamelyike nem lenne kiadható, ezen összeg az első díjhoz csatlakozik.

Miskolczon, 1890. szept. 15-én.

Zelenka Pál,
püspök.